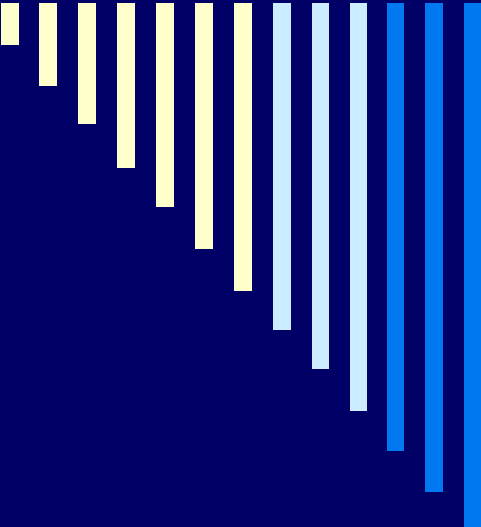

Udfordrede
voksenpædagogiske miljøer
- et historisk blik på VEU-
reformerne

Villy Hovard Pedersen

Politiske rationaler for VEU

- Humanistisk og demokratisk rationale:
  - skabe livsduelige og myndige borgere, der er aktive i demokratiske beslutningsprocesser, (*personlig udvikling og aktivt medborgerskab*)

- Økonomisk rationale:
  - sikre arbejdskraft med kompetencer, der matcher arbejdsmarkedets behov, (*employability og inklusion*)

Historien - kort fortalt

Fra 2. Verdenskrig til slutningen af 1980'erne udfoldes og rammesættes de to rationaler ret suverænt i hver sit ministerområde.

Fra slutningen af 1980'erne politiseres VEU og der gennemføres en række reformer med større fokus på VEU's økonomiske rationale og fokus på at sikre en mere effektiv udnyttelse af de økonomiske ressourcer

Hvorfor politiseres VEU?

Det dobbelte økonomirationale:

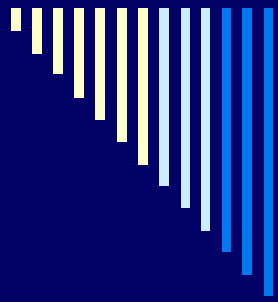
- Strukturelle økonomiske problemer fører til større politisk opmærksomhed på arbejdsmarkedets funktionsevne – herunder også ”kompetencebalancen”
- Ønsket om en mere effektiv drift af den offentlige sektor med fokus på at dæmpe udgiftsstigningen på de offentlige budgetter

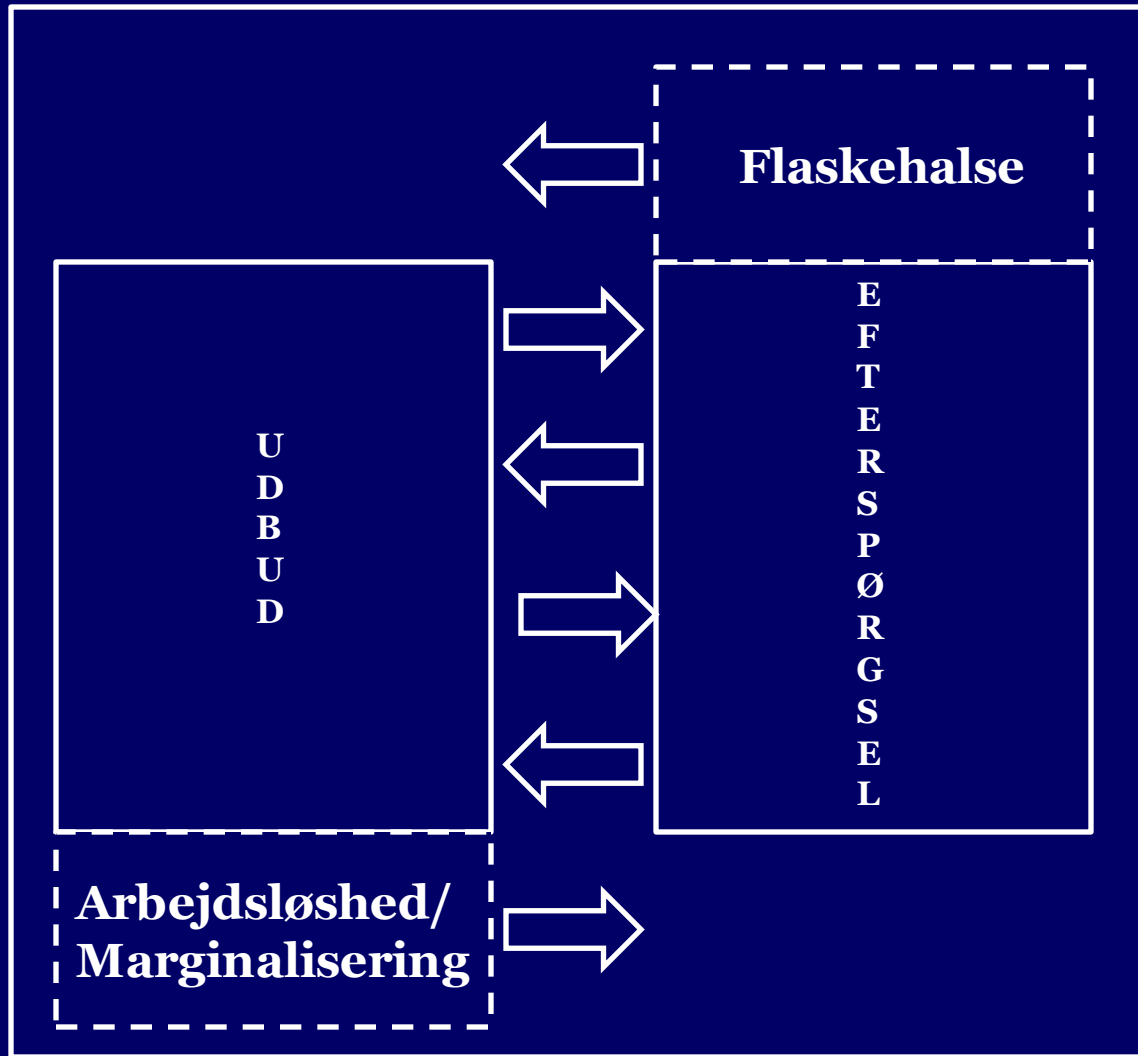
Det dobbelte økonomirationale

- ”Det bør på den ene side ske ud fra en brugerbetragtning med henblik på at gøre det lettere for de ledige, lønmodtagerne og virksomhederne til enhver tid at finde de relevante tilbud og tilskudsmuligheder. Det bør på den anden side også ske ud fra et ønske om at forbedre den samlede offentlige ressourceanvendelse.” (Betænkning om samordning af den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesindsats, 1992)
- ”Udvalgets forslag skal sikre, at ændringer i voksen- og efteruddannelsesindsatsen sker i en form og i et tempo, således at den samlede konkurrenceevne ikke forringes. Efteruddannelsesindsatsen må som udgangspunkt ikke føre til en forøgelse af de offentlige udgifter.” (Rapport fra udvalget om voksen og efteruddannelse, 1994).

Kompetencebalancen

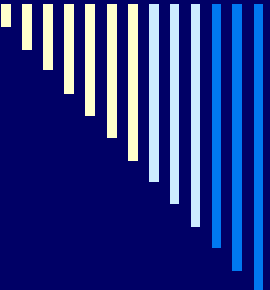
- VEU
- Initiativer i grunduddannelserne

Udfordringer på det danske arbejdsmarked

- Vækst og beskæftigelse
- Produktivitetsudvikling
- Konkurrenceevnen
- Store omstillingskrav: Mobilitet og fleksibilitet
- Arbejdsstyrken er ikke specielt veluddannet
- Brug af VEU er skævt fordelt
- Ubalancer på arbejdsmarkedet:
  - Udbud/efterspørgsel af kompetencer
  - Eksklusion/inklusion

VEU reformernes udpegning af problemområder

- Finansiering og økonomiske rammebetingelser
- Målrettet brug af VEU i forhold til ”kompetencebalancen”:
  - Uigennemskuelig udbud af uddannelser
  - Manglende uddannelsesmuligheder på tværs af eksisterende uddannelsesprogrammer
  - Mangler i mange virksomheders uddannelsesplanlægning
  - Udækkede uddannelsesbehov hos de kortuddannede
  - Bedre samspil mellem uddannelse og arbejde
  - For kompliceret administration, bl.a. af godtgørelsesordninger
  - Ufleksibelt kursusudbud
  - Manglende vejledning og information
  - Bedre brug af realkompetencevurdering

Ændrede rammebetingelser - økonomi og institutionsstyring

- Finansministeriet sætter sig for bordenden i VEU reformarbejdet med fokus på det dobbelte økonomirationale - herunder effektivisering af institutionernes drift
- Finansiering med brugerbetaling og kompetencefonde
- "uinteressante" VEU områder udgrænses
- markedsgørelse via incitamentsstyring (taxametre) og bedre mulighed for IDV
- selveje med bestyrelser
- konkurrence mellem skolerne om brugerne/"kunderne"
- AMU flyttes over i Undervisningsministeriet
- ny institutionsstruktur
- ny ledelse og nye ledere
- privatisering

Ændrede rammebetingelser for AMU - indhold, tilrettelæggelse og gennemførelse

- Det indholdsmæssige og pædagogiske reformarbejde foregår uden for de politiske reformer i et tæt samspil mellem skolerne, ministeriet og arbejdsmarkedets parter
- Mål- og rammestyring af uddannelserne
- Den erhvervsrettede faglige kvalificering suppleres med procesafhængige/almene kompetencer
- ”Den gode leverance” – forbedret samspil med virksomhederne
- Lærerkompetencerne udbygges med fokus på voksenpædagogiske udfordringer i forhold til kompetenceudvikling af de kortuddannede
- Skolerne og lærerne ”frisættes” for at skabe større kvalitet i uddannelsesindsatsen

Den dobbelte "frisættelse" af skolerne

- Centrale beslutninger vedrørende prioritering, dimensionering, tilrettelæggelse og gennemførelse af uddannelsesindsatsen træffes på den enkelte skole
- Det uddannelsesmæssige "frirum" udnyttes i for mange tilfælde som en ren forretningsmulighed. Mere kontrol og tilsyn - økonomi og jura fylder mere og mere på bekostning af det uddannelsesfaglige
- En fleksibel uddannelsesindsats er i konflikt med taxametersystemet
- Uddannelsestøvende kortuddannede og små- og mellemstore virksomheder er for "uøkonomiske" at arbejde med
- Vejledning og rådgivning bliver for meget markedsføring
- *Voksen*uddannelse på institutionerne er presset af ungdomsuddannelse
- Den *voksen*pædagogiske udvikling af lærerne presses
- Skolerne har ingen økonomiske incitament til at arbejde sammen – heller ikke på tværs af de erhvervsrettede skoler og VUC

...og hvad så nu?

- I den samfundsmæssige og politiske diskurs om uddannelse fylder kortuddannede voksne ikke ret meget - på trods af PIAAC
- Social- og strukturfondsindsatsen i regionerne
- Leo Larsen udvalget
- Carsten Koch udvalget - beskæftigelsesreform
- EUV som en del af erhvervsuddannelsesreformen
- 1 mia. kr. til mere og bedre VEU
- Kompetenceudvikling af kortuddannede voksne er et indsatsområde for flere politikområder uden ret meget samarbejde og koordinering
- – og der er for mange projekter og for lidt systemisk udvikling, implementering og understøtning,
- - også i forhold til (videreudvikling) af voksenpædagogiske uddannelsesmiljøer
- VEU centrenes fremtid i spændingsfeltet mellem ”privatpraktiserende” skoler og forpligtende skolesamarbejde

”Butik”

Tilbage står en række spørgsmål

- Har voksne særlige uddannelses- og kompetencebehov, der kræver en særlig voksenpædagogisk forståelse - eller er voksne blot unge, som er sent udviklede?
- Tager skolerne reelt et fælles ansvar i VEU-centrene for at bruge VEU's mange muligheder i forhold til brugernes behov - eller er VEU blot en forretningsmulighed for den enkelte skole?
- Er der en samlet strategi for livslang læring - eller er der (blot) en mangfoldighed af fragmenterede uddannelsesmuligheder for voksne?
- Er der koordinering og sammenhæng i uddannelses- og kompetenceinitiativerne fra de forskellige politikområder - eller er der klumpspil på midtbanen
- Er bestyrelserne og arbejdsmarkedets parter garant for målretning af VEU mod udfordringerne på arbejdsmarkedet og brugernes behov - eller er bestyrelsernes arbejde stort set begrænset til at udmønte den finansministerielle budgetstyringslogik på det lokale niveau?

..... tak for opmærksomheden!

(villyhovard@gmail.com)